

ЛЕКТОРЪТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК – СТРАННИК С МИСИЯ

**(ИНТЕРВЮ С ЛАСКА ЛАСКОВА, ЛЕКТОР ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
И КУЛТУРА В БОЛОНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ, ИТАЛИЯ)**

Гл. ас. д-р Ласка Ласкова е родена в София, където завършва гимназиалното си образование в Националната природо-математическа гимназия „Акад. Л. Чакалов“, профил „Биология“. Следващите си три образователни степени, свързани с българската филология и лингвистика в частност, получава от Софийския университет. Участва в няколко международни проекта, свързани с интегрирането на езиковите технологии в обучението и машинния превод. Като преподавател към катедра „Български език“ на Факултета по славянски филологии в СУ води упражнения по съвременен български език, фонетика, морфология и обща лингвистика. Основните ѝ интереси са в областта на морфосинтаксиса на съвременния български език, темпоралната семантика, дискурсия анализ и корпусната лингвистика. От 2012 г. е лектор по български език и култура във Факултета по езици, литература и превод на Болонския университет, кампус Форли.

Какво е лекторатът зад граница за един млад университетски преподавател – възможност за развитие, изпитание, авантюра...

Всичко от изброените. Разбира се, индивидуалният опит на всеки лектор е различен, така както са различни приемащите университети. Аз гледам на себе си като на странник с мисия. Но от друга страна, в България, в моята Алма матер съм се чувствала по същия начин – понякога като странник и винаги с мисия, когато искам да покажа на студентите си защо обичам дисциплините, които преподавам, защо смятам, че изучаването на езика е вълнуващо занимание. Сега моят предмет е не просто българският, а България – и трябва да покажа, че България е вълнуваща. Когато аудиторията се състои от хора непредубедени (за страната ни не се знае почти нищо) и любопитни (привилегия на младостта според мен), с изградени навици за учене, това не е трудна задача.

Една от целите ми е да „закотвя“ лектората, като създам наследство от вещи и връзки за колегата, който след време ще дойде на мое място: една малка библиотека или филмотека, една традиция от събития, да ги наречем български вечери (на кухнята, на кино, на музиката и литературата). В останалото време живея просто живота на чужденеца с всичките му обичайни трудности, продължавам да уча езика, да опознавам колегите, тяхната работа, пътувам, когато мога.

Представете същността на лектората в университета, в който преподавате. Какво знаете за неговата история, функциониране през годините?

Появата на лекторат по български език в най-стария университет в Европа има кратка, осемгодишна, история. В момента български език могат да изучават по свой избор студентите от Факултета по чужди езици, литератури и превод (SLLTI) и Факултета по политически науки (SSP). Единият, най-престижният факултет на Университета (на италиански „*punta di diamante*” – букв. „диамантено острие“), подготвя професионални преводачи, а другият обучава дипломати, политически анализатори и консултанти. В края на миналия век е взето решение градът да бъде „разтоварен” от огромния наплив студенти, които прииждат всяка година от различни краища на света. Този проблем въпреки не е нещо ново за Болоня, дори появата на емблематичните ѝ градски арки се обяснява като опит да се осигури повече пространство за новодошлите. И така, Университетът се сдобива с мултикампус структура – с изключение на центъра в Буенос Айрес, останалите четири – Римини, Равена, Чезена и Форли, се намират в областта Емилия-Романя. През 1989/90 г. във Форли заедно с останалите се премества и Факултетът по политически науки. Към него през 2004 г. е създадена международната магистърска програма „Интердисциплинарни изследвания на Източна Европа“, отговаряща на нуждата от специалисти, които познават добре динамиката на процесите в тази част на Стария континент. Поканени са преподаватели по руски и литовски, унгарски, полски, сърбохърватски, словашки, а преди осем години – и български. Факултетът по езици, литератури и превод привлича преподавателите по словашки и български в своята нова и доста успешна инициатива по включване на трети език в учебната програма, благодарение на която студентите завършват, овладявайки три, а нерядко и четири езика.

Още по времето на моя предшественик – доц. Димитър Попов, преподавател в Шуменския университет, Министерството на образованието, младежта и науката осигурява стипендии за мотивираните студенти с най-високи постижения, благодарение на които те посещават летните школи, организирани от Софийския и от Великотърновския университет. Много от моите студенти знаеха за тази възможност, несъмнен стимул за тях, още преди да се запишат на курса.

Предстои съвсем скоро със съгласието на декана на SLLTI проф. Марчело Софрити и декана на Факултета по славянски филологии към СУ проф. Панайот Карагъзов да бъде подписан договор за обмен на студенти (2 позиции за бакалаври и 2

за магистри) и преподаватели (1 позиция) по новата програма Erasmus+. Координатор и референтно лице за Болонския университет ще бъде доц. Светлана Славкова, възпитаник на СУ, в чието лице продължавам да получавам неоценима подкрепа.

С какви студенти работите? От какви националности, от какви специалности?

Студентите ми са предимно италианци, но идват и чужденци, които са тук по обменни програми. На курс, който започва от нулата, имат право да се запишат всички – от първата до последната година, независимо дали следват за бакалаври или магистри. В основната си част това са хора, които се готвят за преводачи; заедно с тях идват на занятия и студентите от Факултета по политически науки. Профилите се разпознават веднага, без „различен“ да означава „по-лош“. Най-малкото за това говори и фактът, че една от двете стипендии на МОН беше спечелена от студентка в магистърската програма на SSP. Но си признавам, че ми доставя удоволствие да виждам как в резултат от две или три години подготовка „преводачите“ прилагат евристични методи, без които и дипломирани лингвисти си остават най-много несръчни калфи за своята наука. А студентите, с които работя, възприемат информацията активно, аналитично, в съпоставка. Базирайки се на познанията си за другите езици и начините за моделирането им, те ме изпреварват с хипотези за организацията на граматичния фрагмент, който представям. Често се случва да правим и малки типологични дискусии.

С какво вие лично мотивирате студентите да изучават български език? Разкажете за конкретно събитие, проведено по ваша лична инициатива.

Програмите на факултетите са организирани така, че студентите имат достатъчно свобода да решат върху кои дисциплини да фокусират усилията си. В началото на семестъра те разполагат с един месец, преди да направят окончателния си избор, и могат да посещават различни часове, за да се ориентират. Таксите са големи, изискванията – високи. Затова и решението зависи основно от това, какви са шансовете за намиране на работа с даден език. Българският е избираем наравно със сръбски и хърватски, руски, словашки, литовски, португалски, японски и арабски – конкуренцията не е малка.

Моята стратегия през „ловния сезон“ е проста – студентите научават, че с повече късмет и сериозна работа е възможно един ден да превеждат и за Европейския парламент. Те разбират какво значение има фактът, че българският е един от официалните езици на ЕС. Естествено, окончателното решение е въпрос не само на рационален, но и на емоционален избор. За някои емоционалната връзка вече е изградена – такъв беше случаят с Матео, който живо се интересува от художествена гимнастика и познава добре българските постижения, или пък Ирем от Турция, която беше ентусиазирана да научи езика на северните съседи. Тривиалната истина, че езикът е част от културата, има и

тривиално последствие – език не може да се учи, без да се опознава културата. Дългосрочният интерес се стимулира и поддържа през любопитството към и удоволствието от културата. Тя може да се види, да се чуе, да се яде; може да се чете, разказва и тълкува; а може и да се готви, да се танцува, да се играе. Така например миналата година една снимка на окичено с мартеници дърво в Княжевската градина в София предизвика колективно „ехааа“ (но на италиански) – а след това съвсем спонтанно направихме и „работилница за мартеници“ – за себе си и за приятелите си. Тази година ще я отворим за всички.

Подозирам, че много от българските лектори правят мартеници със своите студенти. Или пък баница. Кое то може да не е пример за висока, но определено е част от празничната култура. В крайна сметка човешко е да се радваш, когато създаваш, и това е най-ценното ни време, прекарано заедно.

Колкото до високата култура – надявам се тази година с асоциация „България – Италия“ да успеем да организираме няколко събития заедно. Това е организация с малък, но ентусиазиран екип, която съществува не просто като поредния инвентаризиран в някакъв списък институционален обект, а работи с ясна цел да развива българо-италианските отношения.

Мнението Ви на филолог: българският език – лесен или труден?

Лесен. Когато преподавах български на студенти от Полша или Словакия, те къде на шега, къде сериозно стигаха до извода, че нашият език е славянски с английска граматика. Това впечатление се дължи най-вече на липсата на падежи и наличието на определителни членове. Но българската граматика е още по-близка до тази на италианския език, а и звуковите системи са много сходни. За тази част от студентите, които вече изучават руски език, е дори още по-лесно.

Осигурен ли е лекторатът с необходимата техническа и материална база? Какви методики използвате?

За лекторите приемащият университет осигурява същите условия, на които разчитат и щатните преподаватели: оборудвани с проектори аудитории, компютърни зали, бюро и служебен компютър, електронна система за обучение, библиотека и бърза система за междубиблиотечно заемане. Осигурена е и помощ от Центъра по театрални изкуства за представления, които се провеждат по инициатива и с участието на студенти от SLLTI, всяко на един от изучаваните във факултета езици. Надявам се, че тази година ще има и български театър. Като оставим извънкласните занимания настрана, в час комбинирам различни похвати; макар че учебникът, който ползваме, е организиран в съответствие с идеите на комуникативния подход, не може да се каже, че се придържам към една определена парадигма на преподаването. По-скоро вярвам, че най-добрият метод е методът „всичко, което върши работа, върши работа“. Обичам да използвам дори и такива елементи на интернет културата като меметата. Спомням си с какъв смях студен-

тите установиха, че за тях резултатът от теста „Ти си българин, ако....“ е положителен: просто двете култури имат много допирни точки.

Как се чувства един лектор в Италия? Поддържате ли контакти с други лектори?

Контактите ми са най-вече с колеги от СУ, които са в подобна позиция, а иначе поддържам връзка и с други българисти в Италия, например с д-р Анна Влаевска-Станчева, която в момента преподава български в Лингвистичния център на Университета в Пиза. Там се провеждат и изпитите за вземане на сертификат за владеење на езика. Поддържам тесен контакт с доц. Светлана Славкова, която преподава руски език в SLLTI, както и с останалите колеги от руската катедра, с д-р Рената Каменарова от Словакия, с която започнахме работа почти едновременно. Забавни са срещите за обяд, които се провеждат на няколко езика. В славяноезичната част от компанията всеки има привилегията да комуникира на собствения си език и понякога се шегуваме, че славянското койне е една много жива реалия.

Как виждате бъдещето на задграничната българистика, на лекторатите по български език и култура?

Не бих могла да говоря за задграничната българистика като цяло; ситуацията в академичния свят е доста динамична и фактори от най-различно, понякога непредвидимо естество, могат да се окажат от решаващо значение. Това, което мога да твърдя със сигурност, е, че липсата на целенасочена, дългосрочна и агресивна държавна политика в подкрепа на лекторатите и въобще на българистичните центрове означава най-малкото, че България се лишава самоволно от един от най-ефективните си и преки инструменти за изграждане на позитивен имидж. В Италия на университетско ниво той се поддържа от първо лице, единствено число от отделни фигури като проф. Джузепе дел Агата и проф. Красимир Станчев например. И друго – подкрепата или липсата на подкрепа на институционално ниво е нещо, което няма как да не бъде регистрирано, включително и от самите студенти, като интересна част от етнокултурния профил на страната. Една малка Словакия с население от 5,5 млн. души например оказва сериозна подкрепа на своите лектори, като ги снабдява с педагогически материали, финансира закупуване на книги, срещи с представители на интелектуалния им елит; самата учебна система (тя има и електронен вариант за дистанционно обучение) е създадена по държавен проект.

THE LECTURER IN BULGARIAN – A STRANGER ON A MISSION

Интервюто взе: Мая Падешка